

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Κεφάλαιο 4^ο: **Η Προσφορά των Αγαθών**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΝΙΚΟΣ Χ. ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

- **Η προσφορά προκύπτει από τον παραγωγό (επιχείρηση) μέσω μιας διαδικασίας που λέγεται μεγιστοποίηση κέρδους.**
- **Διαδικασία:** Όταν η επιχείρηση αποφασίζει να παράγει μια επιπλέον μονάδα προϊόντος θα συγκρίνει το έσοδο από την πώληση αυτής της μονάδας, που είναι η τιμή, με το επιπλέον κόστος από την παραγωγής της, που είναι το οριακό κόστος.
- Αν η τιμή είναι μεγαλύτερη από το οριακό κόστος η επιχείρηση θα παράγει την επιπλέον μονάδα. Αν η τιμή είναι μικρότερη από το οριακό κόστος, η επιχείρηση δεν θα παράγει την επιπλέον μονάδα.
- Έτσι η επιχείρηση για να μεγιστοποιήσει το κέρδος της επιλέγει την ποσότητα εκείνη στην οποία η τιμή του προϊόντος είναι ίση με το οριακό κόστος (**Συνθήκη 1: $P = MC$**).
- Όμως το κέρδος της όταν επιλέγει την ποσότητα πρέπει να είναι θετικό. Η επιχείρηση δεν θα προσφέρει για τιμές που είναι μικρότερες από το ελάχιστο μέσο μεταβλητό κόστος (**Συνθήκη 2: $AVC_{min} = MC$**).
- **Έτσι το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους, που είναι πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους είναι η βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.**
- **Νόμος της προσφοράς:** λέει ότι όταν η τιμή ενός αγαθού μειώνεται, μειώνεται η προσφερόμενη ποσότητα και όταν η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται, αυξάνεται η προσφερόμενη ποσότητα. (ceteris paribus = με όλους τους άλλους παράγοντες σταθερούς)
- **Καμπύλη προσφοράς:** είναι η καμπύλη που μας δείχνει τις τιμές και τις προσφερόμενες ποσότητες ενός αγαθού από τον παραγωγό. Η καμπύλη προσφοράς έχει θετική κλίση εξαιτίας του νόμου της προσφοράς
- **Αγοραία Καμπύλη προσφοράς:** είναι η καμπύλη που μας δείχνει τις τιμές και τις προσφερόμενες ποσότητες ενός αγαθού από πολλούς παραγωγούς

- **Συνάρτηση προσφοράς:** είναι η μαθηματική σχέση ανάμεσα στην τιμή και την προσφερόμενη ποσότητα. Η μορφή της είναι: $Q_s=f(P)$ όπου Q_s : προσφερόμενη ποσότητα και P : τιμή του προϊόντος.

Είδη συναρτήσεων προσφοράς

- **γραμμική συνάρτηση προσφοράς:** έχει τον τύπο $Q_s= \gamma + \delta P$ με $\gamma \in \mathbb{R}$, $\delta > 0$ (λόγω του νόμου της προσφοράς), $P > 0$ και $Q_s > 0$ π.χ. $Q_s= -8 + 4P$ όπου $\gamma=-8$ και $\delta= 4$

Χαρακτηριστικά της γραμμικής συνάρτησης:

- όταν $\gamma > 0$ η γραμμή τέμνει τον άξονα των ποσοτήτων
- όταν $\gamma < 0$ η γραμμή τέμνει τον άξονα των τιμών
- όταν $\gamma = 0$ η γραμμή διέρχεται από την αρχή των αξόνων

Προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς

- **Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών (π.χ. εργασία(w), κεφάλαιο(r))**

$w \uparrow \Rightarrow MC \uparrow \Rightarrow$ το κόστος παραγωγής $\uparrow \Rightarrow$ η καμπύλη MC μετατοπίζεται προς τα πάνω και αριστερά $\Rightarrow S \downarrow \Rightarrow$ η προσφορά (που είναι η καμπύλη MC) μειώνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα αριστερά
 $w \downarrow \Rightarrow MC \downarrow \Rightarrow$ το κόστος παραγωγής $\downarrow \Rightarrow$ η καμπύλη MC μετατοπίζεται προς τα κάτω και δεξιά $\Rightarrow S \uparrow \Rightarrow$ η προσφορά (που είναι η καμπύλη MC) αυξάνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά

- **Τεχνολογία παραγωγής**

Τεχνολογία $\uparrow \Rightarrow MC \downarrow \Rightarrow$ το κόστος παραγωγής $\downarrow \Rightarrow$ η καμπύλη MC μετατοπίζεται προς τα κάτω και δεξιά $\Rightarrow S \uparrow \Rightarrow$ η προσφορά (που είναι η καμπύλη MC) αυξάνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά

Τεχνολογία $\downarrow \Rightarrow MC \uparrow \Rightarrow$ το κόστος παραγωγής $\uparrow \Rightarrow$ η καμπύλη MC μετατοπίζεται προς τα πάνω και αριστερά $\Rightarrow S \downarrow \Rightarrow$ η προσφορά (που είναι η καμπύλη MC) μειώνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα αριστερά

- **Καιρικές συνθήκες (για αγροτικά προϊόντα)**

Καιρός $\uparrow \Rightarrow S \uparrow \Rightarrow$ η προσφορά αυξάνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά

Καιρός $\downarrow \Rightarrow S \downarrow \Rightarrow$ η προσφορά μειώνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα αριστερά

- **Αριθμός των παραγωγών (για αγοραία προσφορά μόνο)**

$N \uparrow \Rightarrow S \uparrow \Rightarrow$ η προσφορά αυξάνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά

$N \downarrow \Rightarrow S \downarrow \Rightarrow$ η προσφορά μειώνεται \Rightarrow η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα αριστερά

- Όταν η τιμή του αγαθού μεταβάλλεται τότε μεταβάλλεται η προσφερόμενη ποσότητα (ceteris paribus) => έχουμε μετακίνηση **πάνω στην ίδια την καμπύλη**
- Όταν οποιοσδήποτε άλλος παράγοντας μεταβάλλεται τότε μεταβάλλεται η προσφορά (**μετατοπίζεται όλη η καμπύλη προσφοράς**)
- Όταν έχουμε ταυτόχρονη μεταβολή της τιμής και κάποιου παράγοντα δεν ξέρουμε το τελικό αποτέλεσμα στην προσφερόμενη ποσότητα, γιατί έχουμε και μετακίνηση στην καμπύλη και μετατόπιση της καμπύλης. Τα πάντα εξαρτώνται από το μέγεθος των μεταβολών
- Όταν η προσφορά αυξάνεται η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά, ενώ όταν η προσφορά μειώνεται η καμπύλη ζήτησης μετατοπίζεται προς τα αριστερά.
- **Ελαστικότητα προσφοράς:** είναι ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της προσφερόμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής και εκφράζει τον βαθμό αντίδρασης των παραγωγών στις μεταβολές της τιμής.
- **Τύπος ελαστικότητας προσφοράς (ελαστικότητα σημείου (P_1, Q_1)):** $E_s = \% \text{μεταβολή } Q / \% \text{μεταβολή } P = \% \Delta Q / \% \Delta P = (\Delta Q / Q_1) * 100 / (\Delta P / P_1) * 100 \Rightarrow E_s = (\Delta Q / \Delta P) * P_1 / Q_1$
- **Επεξήγηση Ελαστικότητας προσφοράς:** Εστω η ελαστικότητα προσφοράς είναι ίση με 2,7 (καθαρός αριθμός) αυτό σημαίνει ότι αν αυξηθεί η τιμή κατά 1% η προσφερόμενη ποσότητα θα αυξηθεί κατά 2,7%.
- Το πρόσημο της ελαστικότητας προσφοράς ως προς την τιμή είναι πάντα θετικό λόγω του νόμου της προσφοράς.
- Η τιμή της ελαστικότητας είναι διαφορετική και μεταξύ διαφόρων αγαθών αλλά και σε όλο το μήκος της καμπύλης ζήτησης.
- Ο συντελεστής διεύθυνσης της **γραμμικής συνάρτησης προσφοράς** ($Q_s = \gamma + \delta P$) είναι το κλάσμα $\Delta Q / \Delta P = \delta$, $\delta > 0$.
- **Τύπος ελαστικότητας γραμμικής συνάρτησης προσφοράς για κάθε σημείο (P_1, Q_1) :** $E_s = \% \text{μεταβολή } Q / \% \text{μεταβολή } P = \% \Delta Q / \% \Delta P = (\Delta Q / Q_1) * 100 / (\Delta P / P_1) * 100 \Rightarrow E_s = (\Delta Q / \Delta P) * P_1 / Q_1 = \delta * P_1 / Q_1$, $\delta > 0$
- **Ελαστικότητα προσφοράς ευθείας που διέρχεται από την αρχή των αξόνων ($\gamma=0$):** είναι πάντα 1 σε όλο το μήκος της καμπύλης
- Η παραπάνω ελαστικότητα λέγεται σημείου. Επίσης υπάρχει και η ελαστικότητα ανάμεσα σε δύο σημεία, η οποία λέγεται τοξοειδής ελαστικότητα:
 $E_{sAB} = (\Delta Q / \Delta P) \cdot \{(P_A + P_B) / (Q_A + Q_B)\}$
- Όταν θέλω να χαρακτηρίσω την προσφορά ενός αγαθού, έχω τα εξής:
 $E_s > 1$, ελαστική προσφορά (οι παραγωγοί αντιδρούν πάρα πολύ σε μια μεταβολή της τιμής)
 $E_s < 1$, ανελαστική προσφορά (οι παραγωγοί αντιδρούν πολύ λίγο σε μια μεταβολή της τιμής)
- Αν $E_s = 1$, η ζήτηση είναι οι παραγωγοί αντιδρούν το ίδιο σε μια μεταβολή της τιμής
- Όταν η καμπύλη προσφοράς είναι μια **ευθεία κάθετη στον άξονα των ποσοτήτων** τότε η προσφορά είναι **πλήρως ανελαστική** και η ελαστικότητα είναι ίση με το 0

- Όταν η καμπύλη προσφοράς είναι **μια ευθεία παράλληλη στον άξονα των ποσοτήτων** τότε η προσφορά είναι **πλήρως ελαστική** και η ελαστικότητα είναι άπειρη
- **Προσδιοριστικός παράγοντας Ελαστικότητας προσφοράς:** χρόνος
 Χρόνος $\uparrow \Rightarrow \uparrow$ η δυνατότητα της επιχείρησης να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα $\Rightarrow E_s \uparrow \Rightarrow$ η καμπύλη προσφοράς γίνεται πιο ελαστική
- Για να ισχύει ο τύπος της ελαστικότητας προσφοράς ως προς την τιμή θα πρέπει οι 4 προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς να είναι σταθεροί. Έτσι, αν σε μια άσκηση δίνονται εκτός από τιμή και ποσότητα και κάποιος ή κάποιιοι από τους προσδιοριστικούς παράγοντες προσφοράς, E_s μπορεί να υπολογισώ εκεί που οι άλλοι παράγοντες μένουν σταθεροί.
- Για να υπάρχει μια καμπύλη προσφοράς θα πρέπει όλοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης να είναι σταθεροί. Έτσι, αν σε μια άσκηση δίνονται P , Q , w θα έχω τόσες καμπύλες προσφοράς όσα επίπεδα τιμών συντελεστών παραγωγής μου δίνονται.

4.1. Ερωτήσεις Θεωρίας

1. Να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμάτων πώς μεταβάλλεται η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης όταν η τεχνολογία της παραγωγής:
 - α) βελτιώνεται,
 - β) χειροτερεύει.
2. Να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο οι μεταβολές των βασικότερων προσδιοριστικών παραγόντων της προσφοράς ενός αγαθού, εκτός της τιμής, επιδρούν στην προσφορά του αγαθού από μια επιχείρηση.
3. Με τη βοήθεια του κατάλληλου διαγράμματος να εξηγήσετε πώς οι μεταβολές στις τιμές των παραγωγικών συντελεστών επηρεάζουν τη θέση της καμπύλης προσφοράς.
4. Να περιγράψετε το νόμο της προσφοράς.
5. Τι είναι και τι εκφράζει η ελαστικότητα της προσφοράς;
6. Ποιες ειδικές περιπτώσεις καμπυλών προσφοράς έχουμε;
7. Ποιος είναι ο σπουδαιότερος προσδιοριστικός παράγοντας της ελαστικότητας της προσφοράς;
8. Να προσδιορίσετε γεωμετρικά την καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης στη βραχυχρόνια περίοδο.